

«ЧАС
ПІШОВ
НА ДНІ...»

→ 3

ДРУГА
ХВИЛЯ
ЕМІГРАЦІЇ

→ 6

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

№ 25
22.06.2018

www.svitlytsia.in.ua

«БОЛЬШОЙ КРЫМ» ЧИ «ПРИКРИМ'Я»

«До Росії зібрався переїти весь Великий Крим». Останнє дивне словосполучення російська пропаганда породила наприкінці весни – на початку літа цього року, називаючи так «прикордонні» з Кримом райони Херсонської області – Каланчацький, Чаплинський, Новотроїцький, Генічеський (на додачу, можливо, Скадовський). В окупаційних спецслужбах півострова не приховують своїх планів на «референдум з приєднання до Криму» цих територій.

ВІТАЛІЙ СОЛОНЧАК

Тим часом ЗМІ держави-агресора наполегливо повторюють коментарі Постійного Представника Президента України в АР Крим Бориса Бабіна виданню «Обозреватель» наприкінці травня про «втрату ознак державного управління» на згаданих теренах (до слова, на протиположній російському пропагандистському термінові «Большой Крым» п. Бабін пропонує альтернативний – «Прикрим'я») і запевняють, що Україна нібито «вже не контролює прилеглий до півострова регіон». За словами постпреда, у Генічеському районі з'явилися масові організовані злочинні угруповання, які проводять антиукраїнські акції та розхитують ситуацію.

Крим і материкову Україну російські медійники бачать і показують так

Можливою причиною майбутнього конфлікту п. Бабін називає Південно-Кримський канал (ПКК), який Росія готова взяти під свій контроль заради забезпечення водою понад 2 млн мешканців окупованого півострова, і наводить три ймовірні сценарії розвитку подій: перший – силовий, на кшталт «кримської весни» 2014 р.; другий – юридичний, якщо російським адвокатам у Києві та афілюваним з Москвою особам вдасться отримати відповідне рішення українських судів щодо ПКК; третій – «якщо якась мадам з косяю або якийсь пан з Донбасу просто відкриє їм цей вен-

тиль». Втім, п. Бабін сподівається, що «такого не буде».

Однак російські пропагандисти готові приписати йому «припущення втрати влади чинним президентом Петром Порошенком і прихід дружніх до Росії сил». Для них «симпатії» мешканців «прикордонних із Кримом» регіонів України до Москви є «цілком пояснюваними»: «Там живуть переважно російськомовні люди, які мають історичну пам'ять і життя яких економічно завжди дуже залежало від Криму. До того ж там пам'ятають добро – як Росія в період похолодання постачала до

Генічеська, що замерзав, газ. Українська влада сама винна у негативному ставленні до себе з боку цих людей. Неформальна підтримка Києвом блокади [Криму], яку проводили націоналісти та кримськотатарські активісти, наочно показала мешканцям Херсонської, Запорізької та Миколаївської областей, де друг, а де ворог».

На думку деяких «політологів», на Херсонщині «право на насильство перейшло до рук різних незаконних збройних формувань – або націоналістичних, партійного, громадського типу, або кримінальних, якихось банд, щільно інтегро-

ваних, у тому числі, з правоохоронцями», однак вказані угруповання не називаються прямим текстом. Інші ж запевняють, що будь-які угоди між РФ та Україною щодо праці ПКК можливі лише у разі «зміни влади в Києві»: мовляв, «доки [в Україні] існує теперішній режим, сама суть якого полягає у тому, щоб максимально шкодити Росії, на зміну підходить очікувати не варто». Подібні тези вкотре стверджують: наразі програмою-мінімум ворога є отримання контролю над ПКК, перекритим з боку України, та загальна дестабілізація становища на півдні країни, програмою-максимум – повалення чинної влади в Україні та впровадження прямого окупаційного правління або принаймні встановлення маріонеткового владного режиму.

Нещодавно экс-заступник голови Генштабу ЗСУ, генерал-лейтенант Ігор Романенко у коментарі ЗМІ не виключив, що очільник держави-агресора Володимир Путін не відмовився від ідеї здобути сухопутний коридор через материкову Україну до Криму. «На півострові ситуація з водою з часом тільки погіршується, тому вони не залишають ідеї здійснити військовий та інший тиск, щоб усе-таки дати туди воду з території України. Пробити коридор до Криму – напевно чи, але вони спробують відіграти якісь позиції по Азову, тому що вони там всерйоз нарошують свої сили», – сказав він.

→ 4

МОРСЬКІ БУВАЛЬЩИНИ

МИРОСЛАВА МАМЧАКА

→

8

НАГОЛОС

ГЛУХИЙ КУТ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ

15 червня Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Людмила Денисова прибула до міста Лабитнангі (Тюменська область, РФ) з метою відвідання політв'язня з Криму Олега Сенцова, проте керівництво колонії категорично відмовило їй у потрапленні на територію установи та наданні інформації щодо стану здоров'я бранця, заявивши, що той є «громадянином РФ» і не може «зустрічатися з іноземцями»; відтак вона заявила, що перемовини стосовно її візитів до українських бранців на території РФ «зайшли у глухий кут».

ІНФ. «КС»

Тоді ж омбудсмен РФ Тетяна Москалькова, яка сама Сенцова не відвідувала, в ефірі російського «Четвертого каналу» заявила, що він за час голодування будімо... дещо погладшав: «Він щодня, з його дозволу, отримує крпельничу з повним набором усіх поживних речовин, білків і вітамінів, ваги він не лише не втратив, а два кілограми додав». Однак під час інтерв'ю з'ясувалося, що про стан Сенцова Москалькова знає від ад-

міністрації колонії, а його відвідування передоручила уповноваженому з прав людини у Салехарді. На ці висловлювання Москалькової відреагувала перший віцепікер ВР України Ірина Геращенко: «Заяви, що голодуючий Олег Сенцов «додав вагу», – це пекельне пекло, НКВСні практики та гебельсівщина в одному реченні. Недопуск українського омбудсмена до Олега є ганебним підтвердженням цієї цинічної російської брехні». На додачу Москалькова незабаром назвала прибуття Денисової до Салехарда «порушенням домовленостей, досягнутих раніше», назвавши цю поїздку «особистою ініціативою». «Дуже сподіваюся, що наш діалог з Людмилою Денисовою по-

«ЗАЯВИ, ЩО ГОЛОДУЮЧИЙ ОЛЕГ СЕНЦОВ «ДОДАВ ВАГУ», – ЦЕ ПЕКЕЛЬНЕ ПЕКЛО, НКВСНІ ПРАКТИКИ ТА ГЕБЕЛЬСІВЩИНА В ОДНОМУ РЕЧЕННІ. НЕДОПУСК УКРАЇНСЬКОГО ОМБУДСМЕНА ДО ОЛЕГА Є ГАНЕБНИМ ПІДТВЕРДЖЕННЯМ ЦЬЄЇ ЦИНІЧНОЇ РОСІЙСЬКОЇ БРЕХНІ»

вернеться у заплановане раніше конструктивне річчя, і ми затвердимо нашу паритетну програму взаємних візитів. Мені здається, що сам факт можливості такої поїздки має переконливо показати і Денисовій, і всій спільноті омбудсменів, що Росія – величезна, дуже гарна і, що особливо важливо, – абсолютно вільна і безпечна країна», – цинічно додала вона.

16 червня Тетяна Москалькова разом з виконувачем обов'язків консула-керівника консульства України у Новосибірську Олегом Фіногеновим відвідала у виправній колонії № 6 міста Омськ (РФ) незаконно засудженого фігуранта справи «кримських диверсантів», колишнього військового експерта центру «Номос» Дмитра Штиблїкова, якого у листопаді 2017 р. «суд» в окупованому Севастополі «засудив» до 5 років колонії суворого режиму та до штрафу в розмірі 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У прес-службі російського омбудсмена заявили, що саме з відвідування Штиблїкова повинна була початися програма спільних відвідувань російським і українським омбудсменами утримуваних у РФ та в Україні, але Людмила Денисова будімо «відмовилася їхати до Омська». Під час зустрічі Штиблїков попросив про екстрадицію до України.

ДАЙДЖЕСТ

НА ПІВДНІ КРИМУ ХВАЛЯТЬСЯ ДОСТАТКОМ ПИТНОЇ ВОДИ, АЛЕ НАРІКАЮТЬ НА ПРОБЛЕМИ З КАНАЛІЗАЦІЄЮ

14 червня «голова Криму» Сергій Аксьонов заявив, що курортні регіони окупованого півострова, незважаючи на посуху, забезпечені питною водою на весь літній сезон, однак у разі відсутності влітку дощів постачання води в окремих регіонах може бути обмежене ближче до вересня.

За словами Аксьонова, цієї проблеми можна було уникнути в разі реалізації робіт з очистки дна низки водосховищ: це можна було зробити ще у 2016–2017 рр., але окупаційне «Міністерство житлово-комунального господарства» не дало здійснити низку таких проектів. При цьому у «прес-службі міністерства» зазначили, що Південне узбережжя Криму повністю забезпечене водою з Загірського та Щасливенського водосховищ на рік, однак при цьому в регіоні склалася непроста ситуація з каналізаційно-очисними спорудами, яких у Великій Ялті налічується шість і які вимагають реконструкції «з метою доведення параметрів очищення стоків до норм російського законодавства».

ОКУПОВАНИЙ СЕВАСТОПОЛЬ ПОЧИНАЄ ПОСТАЧАННЯ ЗЕРНА ДО СІРІЇ

15 червня з вантажного терміналу морського порту окупованого РФ Севастополя у затоці Комишівій було відправлено першу партію кримського зерна до Сирійської Арабської Республіки у рамках укладеної раніше «угоди про співпрацю» між портами Тартуса та Севастополя, яку було підписано після незаконного візиту до окупованого міста посла САР у РФ Ріада Хаддада. Обсяг вантажу склав близько 3,8 тисяч тонн. За словами «директора порту» Сергія Ємельянова, контракт на перевалку зерна було укладено у березні з компанією «Красногвардійський елеватор». Також він додав, що для порту це перший досвід перевалки зерна одразу з машин, і що вартість зерна становить 180 доларів за тону. До кінця року до САР планується доправити понад 100 тисяч тонн зерна. При цьому Ємельянов запевнив, що порт має намір поступово збільшувати обсяги постачань зерна, і не лише до Сирії: назву і маршрут судна він не став розго-

лошувати через впроваджені щодо порту міжнародні санкції. Також він зазначив, що з Сирії до Севастополя можуть постачати плодово-ягідну продукцію та оливкову олію.

ТИМ ЧАСОМ

- У Криму посіви ярової пшениці та кукурудзи скоротилися удвічі порівняно з минулим роком, повідомляє «Кримстат». Зазначається, що пшеницею засіяно 1008 га проти 2135 га, а кукурудзою – 1111 га проти 2210 га у 2017 р. Загалом у 2018 р. було засіяно 174741 га ярових культур, з них соняха – 61911 га (35% усіх площ).
- Мешканець Челябінська після відпочинку в окупованому Криму привіз додому 45 кілограмів великої гальки з морського узбережжя, яку збирав усі дні перебування на півострові. Про це 11 червня повідомив севастопольський ресурс «ForPost», зазначивши, що з кримських камінців громадянин країни-окупанта, котрий їхав туди й назад автомобілем, виклав поріг біля будинку в саду.

ПЛАВЕЦЬ З СЕВАСТОПОЛЯ ЗДОБУВ ТРИ ЗОЛОТІ МЕДАЛІ ПОСПІЛЬ НА МІЖНАРОДНИХ ЗМАГАННЯХ

Плавець з Севастополя Андрій Говоров 9 червня став володарем золотої медалі на першому етапі «Mare Nostrum», що відбувся у Кане-ан-Русійон (Франція). «Українська ракета» прийшов першим до фінішу в запливі на 50 м батерфляем, показавши час 23,04 секунди і випередивши срібного призера – поляка Конрада Черняка на 0,9 секунди. Трійку призерів замкнув американець Майкл Ендрю +0,66 с. Прикметно, що Говоров також продемонстрував кращий результат і в кваліфікаційному змаганні з-поміж 67 спортсменів. 14 червня він також здобув золото для України на черговому етапі «Mare Nostrum» у Барселоні, ставши так само першим на дистанції 50 м батерфляем, цього разу з результатом 23,22 секунди. На третьому етапі «Mare Nostrum», який відбувся 16–17 червня у Монте-Карло, Андрій Говоров переміг на дистанції 50 м батерфляем з результатом 22,53 секунди, випередивши американця Майкла Ендрю (23,16) та росіянина Олега Костіна (23,62).

Дивними є діла російської репресивно-каральної машини, «завдяки» якій українські політв'язні «гладшають» під час голодувань і можуть бути транспортовані з однієї в'язниці до іншої за температури повітря +34°C під час серцевих нападів.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

11 червня підконтрольні окупантам кримські ЗМІ повідомили, що Уповноважена з прав людини в РФ Тетяна Москалькова за запитом української сторони перевірила умови утримання бранців у СІЗО Сімферополя, після чого заявила, що для них забезпечені «гарні умови, триразове харчування та спілкування з адвокатами». «Обвинуваченням і засудженням забезпечуються передбачені законом умови утримання, їм дозволено отримувати без обмежень посылки та передачі, вони щодня мають прогулянку тривалістю не менше години. Технічне устаткування камер перевіряється щодня, у разі виявлення будь-яких несправностей працівники установи вживають заходів для їхнього усунення. Відвідані мною громадяни під час розмов не висловили претензій до співробітників адміністрації СІЗО і не підтвердили застосування до них фізичного чи психологічного впливу. При цьому вони висловили низку прохань, які після мого звернення до керівництва установи були задоволені», – розповіла Москалькова. Також вона окремо повідомила про Володимира Балуха, котрий з 19 березня продовжує голодування на знак протесту проти неправомірного «ви року»: за її словами, політв'язня утримують у двомісній камері з телевізором та баком для питної води, ознак застосування до нього фізичної сили чи тиску не виявлено.

Раніше омбудсмен РФ заявляла, що Балух не голодує, а «харчується за спеці-

РЕЗОНАНС

Володимир Балух на засіданні суду. 15 травня 2018 року

«ЧАС ПІШОВ НА ДНІ...»

Архієпископ Сімферопольський і Кримський УПЦ КП Климент і Володимир Балух у «Роздольненському райсуді», 2 квітня 2018 р.

альною схемою». Як відомо, бранець окупаційного режиму 12 квітня на прохання архієпископа Сімферопольського і Кримського (УПЦ КП) Климента пом'якшив режим голодування, почавши щодня випивати по дві склянки вівсяного киселю, з'їдати 50-70 грамів сухарів з чорного хліба, а до чаю давати мед, щоб «максимально виключити ймовірність годування силоміць і несанкціонованого застосування медичних засобів підтримки життя, а також щоб не завдавати непоправного горя своїм рідним». За ін-

формацією керівника Кримської правозахисної групи (КПГ) Ольги Скрипник, адміністрація СІЗО, дізнавшись про те, що Балух вживає кисіль, прийняла рішення про його зняття з формального голодування, однак політв'язень продовжує свій протест, унаслідок чого втратив 30 кілограмів ваги. При цьому Балуха припинив відвідувати в'язничний лікар, а документація його голодування не ведеться.

10 червня Володимира Балуха після доправлення до СІЗО Сімферополя з ізолято-

ра тимчасового утримання селища Роздольне кинули до «олівця» – вузької камери, в якій можна лише стояти або сидіти, де протримали близько двох годин, а також без пояснення причин узяли відбиток пальця правої руки. Бранець поскаржився родичам, що в задушливому приміщенні він відчув сильний головний і серцевий болі. Коли Балуха привели до його камери, він зауважив, що з неї зник телевізор, про наявність якого повідомила Москалькова і який був для політв'язня єдиним джерелом інформації.

15 червня у Роздольненському «районному суді» відбулося чергове засідання у справі Володимира Балуха, під час якого заручникові стало зле через болі в ділянці серця, через що «судочинці» викликали «швидку» й оголосили перерву. Прибулі медики зробили політв'язню внутрішньом'язову ін'єкцію, однак він не зміг давати свідчення через погане самопочуття. Попри це, Балуху продовжили термін арешту до 14 серпня і вкотре етапували з Роздольного до Сімферополя. При цьому співробітники «управління федеральної служби виконання покарань» на запитання адвоката політв'язня про те, як вони збираються перевозити людину в критичному стані за температури повітря +34°C, цинічно відповіли: «Нормально – посадимо і повеземо». Того ж дня речниця МЗС України Мар'яна Беца написала у Twitter: «Чи є межа російському цинізму? Політв'язень В. Балух у критичному стані. Час пішов на дні. В цей час окупант незаконно продовжує його арешт». У відомстві також зажадали від РФ негайного допуску до Балуха україн-

ських або міжнародних медиків і його звільнення.

За деякий час у коментарі телеканалу «112 Україна» адвокат Володимира Балуха Ольга Дінзе повідомила, що політв'язень щодня піддається приниженням з боку співробітників СІЗО: в установі кожного дня щодо нього відбуваються провокації, у його камері проводяться обшуки. Також захисниця додала, що внаслідок голодування стан здоров'я Балуха погіршився: «Він відчуває постійні болі в ділянці грудної клітини та в спині, нудоту, запаморочення. У процесі судового засідання після допиту свідків приблизно за годину йому стало гірше, він не зміг стояти і присів, сказавши, що більше не може терпіти. Йому викликали швидку допомогу, після чого йому надано абсолютно посередню допомогу». За інформацією Дінзе, Балух вимагає допустити до нього представників Червоного Хреста, бо не готовий довірити своє здоров'я будь-кому.

«Все, що відбувається з Балухом, інакше як тортурами назвати не можна. Це – тортури і фізичні, і моральні, – заявив у коментарі виданню «ГОРДОН» адвокат Микола Полозов. – Глобальне завдання – злати українського патріота, як це було в радянські часи у катівнях НКВС. Але незважаючи на те, що в Криму плачевний стан пенітенціарної системи і все жакхливо з медичною допомогою, я сподіваюся, що у влади РФ вистачить розуму не доводити стан Балуха до критичного. Адже голодування дуже сильно послаблює можливості організму. Тому, я сподіваюся, його переведуть до лікарні. Чим небезпечно голодування? Стан здоров'я може погіршитися миттєво. Відмову внутрішніх органів прогнозувати неможливо. Якщо допустити момент – наслідки будуть незворотними. Так що ситуація з Балухом дуже серйозна. А значить, потрібно вимагати його госпіталізації», – зазначив адвокат.

НА ЧАСІ

ВІТАЛІЙ СОЛОНЧАК

1

Деякі ворожі медіа-ресурси називають «як ніколи близькою до реалізації» ідею «Великого Криму» як території, що об'єднує окупований Росією півострів і три «прикордонні» південні області (!) України, що нагадає сумної пам'яті проект «Новоросія». Подібні балачки мали місце ще під час гострої фази російської окупації Криму, на початку березня 2014 р.: тоді пропагандистська машина держави-агресора переконувала аудиторію, що до Криму, який «упльваєт в родную гавань», бажають долучитися Одеса, Миколаїв і Херсон.

Зокрема, такими заявами розкидався тогочасний віце-спікер ВР АР Крим, нині «сенатор Ради Федерації РФ від республіки Крим» Сергій Цеков, який запевняв, що отримує відповідні звернення від представників органів тамтешньої влади. Принаймні кримські сепаратисти та їхні натхненники очікували, що якщо після проведення «референдуму» півострову вдасться «істотно розширити свої права», то вказані три області можуть зажадати собі аналогічного статусу або «попроситися до складу автономії як окремі суб'єкти». «Крим хоче перебудувати економічні відносини з Києвом, залишаючи лівову частку податків у місцевому бюджеті. Не виключено, що він захоче стати незалежною державою («незалежними» кримські сепаратисти побули «технічно» напередодні «приєднання» до Росії, 17-18 березня 2014 р. – В.С.), хоча тамтешня влада каже, що формулювання питань на референдумі не порушить Конституцію України й не несе загрози її цілісності. Як варіант консенсусу дійсно можна розглядати в такому разі перетворення України на федерацію, кордони якої, схоже, вже визначено», – писала тоді преса держави-агресора.

* * *

«Злодій кричить: «Ловіть злодія» – це прислів'я нині згадують російські ЗМІ, звинувачуючи Україну в тому, що вона «щось затіває на кордоні з Кримом» – мовляв, як інакше пояснити «дивні пророцтва про долю ПМК, бунтівний Генічеськ і втрату там ознак державності». Втім, справжній злодій не приховує своїх намірів щодо півдня

Политика / Крым российский

29 мая 15:36

Киев в шоке: В Россию собрался сбежать весь Большой Крым

Украина признается, что уже не контролирует прилегающий к полуострову регион

Сергей Аксенов

44

100475

13

83

1

G+

Twitter

Telegram

✉

🖨

Словосполучення «Большой Крым» з'явилося у російських пропагандистських медіа-ресурсах наприкінці травня – на початку червня 2018 р.

«БОЛЬШОЙ КРЫМ»
ЧИ «ПРИКРИМ'Я»4 МАРТ
2014

ПОЛИТИКА

Одесса, Николаев и Херсон хотят в Республику Крым

Присоединиться к автономии могут попроситься и другие регионы Украины [карта, аудио]

Хоча про «бажання» південних областей України «увійти до складу республіки Крим» говорилося ще під час окупації півострова, напередодні спроб реалізувати проект «Новоросія»

України, поширюючи відповідні матеріали з заголовками на кшталт «Хтось втрачає, а хтось знаходить»: подібні цинічні примовки з тих же вуст ми чули і в березні 2014 р. стосовно Криму. Доречнішою б тут була репліка з одного відомого американського мультсеріалу: «Вбивати можна будь-що живе, але перед пострілом обов'язково гукнути: «Воно хоче на нас напасти!».

Паралельно ворожа пропаганда переконує: поширювані на півдні Херсонщини настрої не є антиукраїнськими, а пов'язані зі «зростаючим протестом здорової, тобто російськомовної частини суспільства проти беззаконня та криміналу, що кояться в країні» (цікаво, чому ж аналогічних претензій не висуває «нездорове» україно- та іншомовне населен-

ня?) і спрямовані «саме проти теперішньої влади – хоча для Порошенка та його компанії це вже давно еквівалентно». Деяко подібне з того ж боку доводиться чути й про «ополченців Л/ДНР»: мовляв, вони воюють не проти України, а лише «проти Порошенка – так само, як українці на Майдані воювали проти Януковича».

Також російські медіа-ресурси звинувачують Київ у планах «обернути будь-який зі сценаріїв на свою користь і в будь-якому разі відправити на кордон з Росією (тут мається на увазі – поближче до Криму – В.С.) побільше силовиків»: мовляв, «українські чиновники вже давно хочуть цього, а знайти привід – для України не проблема». «Російськомовні райони, прилегли до Криму, недовго терпітимуть ставлення до себе як до людей другого сорту, яким нав'язують свої порядки, захищають відвідувати Крим (?? – В.С.) з огляду на те, що він нібито окупований, а не законно увійшов до

складу РФ (?! – В.С.). Усе це викликає законний протест у суспільстві», – торочать різноманітні «експерти», при цьому додаючи, що на «заспокоєння» України «знадобиться, можливо, навіть десятиліття».

* * *

Необхідні російській стороні «свідчення» щодо ситуації на Херсонщині наприкінці травня надав Рустем Німетулаєв, якого в Криму називають «заступником голови ГО «Къырым бирлиги» та «громадської ради кримськотатарського народу». Зокрема, за його словами, регіон «тероризують» «збройні формування» організатора громадянської блокади Криму Ленура Іслямова, «Правого сектора», батальйон «Азов» та інші «націоналістичні угруповання», що вчинили «окупацію Генічеського району». «Влада втратила контроль, бо багато озброєних людей ходять районом, забирають бізнес, мордують с/г виробників. УРДА на ситуацію впливати не можуть. Там збиралася навалоч зі всієї України і не лише. Працювати не хочуть, а годуватися чимось треба. Дали автомат у руки – будь ласка, знаходьте заробіток. Це відбувається по всій області», – заявив «громадський діяч».

Тим часом у російських ЗМІ звинувачують «бойові крила» Меджлісу кримськотатарського народу (МКТН) у тому, що вони «забирають у Києва владу на півдні України», і заявляють, що українська влада буцімто «віддала контроль над Херсонщиною радикалам». За словами кримського «громадського діяча» Геннадія Сивака, колишнього мешканця Генічеська, котрий веде антиукраїнську діяльність з окупованого півострова, у березні у Новоолексівці на Херсонщині відбулися сутички між місцевими таксистами, переважно кримськими татарами, та «бойовиками МКТН», якими було названо «бійців батальйону ім. Номана Челебіджихана», котрими керував заступник Представника Президента України в АРК Ізет Гданов: зокрема, Сивак заявляв, що за спробою забрати в перевізників бізнес стояв Ленур Іслямов, котрий, «використовуючи свій вплив на корумпованих херсонських посадовців, збирається монополізувати транспортний ринок між Кримом і Херсонщиною». Інший «діяч», екс-депутат ВР України Олексій Журавко, який після Революції Гідності втік до РФ, пере-

ФОТО З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ

конує: «Бойові крила МКТН влаштовують набіги на фермерів, забирають автомобілі, б'ють людей у ресторанах», а українська влада та СБУ «намагаються приховати це від громадськості і роблять на цьому бізнес».

При цьому згадувалося, як у лютому 2017 р. на Чонгарі сталася сутичка між представниками ЗСУ та «батальйоном ім. Номана Челебіджихана», коли за військовими на базу зайшли поліціанти і вилучили автомати, кулемети, реактивні протитанкові гранатомети, снайперські гвинтівки, протипіхотні міни тощо. При цьому вже згаданий Сивак зазначає, що у 2016 р. «бійцям кримськотатарського батальйону» вдавалося хіба що «забирати в місцевих мешканців курей та огірки».

На додачу було згадано такий різновид діяльності МКТН, яка «підмінює собою українське державне управління», як реалізацію проекту з нібито створення на Херсонщині кримськотатарської національної автономії з центром у Генічеську, до якої мали б увійти Генічеський, Новотроїцький і Каланчацький райони Херсонщини – саме ті, які сьогодні в Росії прагнуть назвати «великим Кримом». Заради справедливості варто зазначити, що така ідея справді мала місце, проте від неї відмовилися самі лідери кримських татар, зазначаючи, що їхня національна автономія поширюватиметься виключно на територію Кримського півострова після його звільнення від російської окупації.

Втім, керівництву МКТН кримські «експерти» закидають, що воно «не погоджує свої дії з Києвом, воліючи вирішувати питання прямим чином зі США та Туреччиною». Несподівано кримський «аналітик» переходить до законопроекту №5670 щодо функціонування української мови, який нібито «викликав масове несприйняття на Закарпатті, сході та півдні України, а також у кримськотатарському середовищі»: згідно з ним, буцімто пропонується «спроби впровадження в Україні офіційної багатомовності прирівнювати до спроб повалення державного ладу»; відтак, на думку Бедрицького, «картина зростаючого відчуження громадян від своєї держави стає цілковито гнітючою». Отже, не виключено, що російський «скажений принтер» (як у самій РФ нерідко називають законодавчу владу) вже друкує для своїх «миротворців» чергову індульгенцію на «порятунок росій-

Такі мапи України з «республікою Крим» на 2/3 території почали з'являтися у мережі після окупації півострова

Білборди на тематику «Кримськотатарської автономної республіки» почали з'являтися на межі Херсонщини і Криму у 2015 р.

«Ці настрої не є антиукраїнськими»? Графіті сепаратистського змісту в Генічеську (жовтень 2015 р.)

Тож доки «визволителі» плетуть словесне мереживо про «захист духовних скреп» задля прикриття своїх реальних цілей, їхня «цільова аудиторія», вочевидь, плекає інтереси суто меркантильного характеру. Так, 1 червня вже не раз згадуваний п. Бабін розповів, що власники житла у Генічеському районі, які здають його росіянам, прийшли до РДА бідкатися про те, що їхні клієнти відмовляються приїжджати на відпочинок після того, як про реальний стан справ у районі почали писати українські та іноземні ЗМІ

ськомовного населення від бандерівського режиму».

* * *

Тож доки «визволителі» плетуть словесне мереживо про «захист духовних скреп» задля прикриття своїх реальних цілей, їхня «цільова аудиторія», вочевидь, плекає інтереси суто меркантильного характеру. Так, 1 червня вже не раз згадуваний п. Бабін розповів, що власники житла у Генічеському районі, які здають його росіянам, прийшли до РДА бідкатися про те, що їхні клієнти відмовляються приїжджати на відпочинок після того, як про реальний стан справ у районі почали писати українські та іноземні ЗМІ. «Отже, цього літа на Азов приїде менше росіян, ніж торік. Гадаю, для когось це може стати проблемою, а для когось – досягненням. Я не знаю, скільки податків сплатили (та й чи платили взагалі) до бюджетів генічеські надавачі житла громадянам держави-агресора минулого року. Але навіть якщо припустити, що ці прибутки для громад, району та держави є важливішими за відповідні безпекові ризики, то постає питання, хто саме є винним у їхній втраті – ті, хто каже правду про загрози та ознаки втрати державного управління, чи ті, хто довів район за останні роки до таких загроз і втрат. Впевнений, що на це риторичне запитання скоро побачимо абсолютно чіткі кадрові та процесуальні відповіді», – розповів він.

Наступного дня п. Бабін повідомив, що заступник голови Генічеської РДА Віктор Крайовий напередодні невідкладно поїхав до окупованого Криму – «вочевидь, виконувати озвучені нагальні прохання надавачів житла росіянам». «Побачимо, які новації будуть у рішеннях РДА після його повернення від оку-

пантів з новими знаннями та досвідом. Сумно, що ті, хто справді керує районом, наразі вже навіть не намагаються приховати власної діяльності», – зауважив постпред президента в АРК. За деякий час він додав: «Якби в районі та регіоні все було гаразд із державним управлінням, ніхто б не їхав до Криму... Он поїхав до Криму міський голова з Донецької області – і раптово виявилось, що в людини був підроблений лікарняний; порушили провадження, все інше, як має бути. А на Херсонщині з цього питання можуть або ходу провести, або патріотичну пісню поспівати. Були б спроможність і бажання – були б і заходи впливу на рівні району та регіону. Чи з'являться вони колись у регіоні з укладом життя періоду раннього феодалізму – питання, на жаль, суто наукове. Він там не один такий, але це угруповання не таке численне, як здається. Єдина їхня сила сьогодні – це корумпованість низки органів».

Чи доведеться нам побачити найближчим часом Херсонщину окрайцем «великого російського Криму» – за потурання місцевої влади та мовчазного, а подекуди й навіть радісного сприйняття місцевого населення? Однозначно це запитання є одним з тих, на які хотілося б чути виключно відповідь «ні».

P.S. Під час підготування цього матеріалу російські ЗМІ поширили з вигідним для них підтекстом висловлювання депутата ВР України Ігоря Луценка: за його словами, парламентарі просять секретаря РНБО Олександра Турчинова терміново вжити заходів через «втрату проукраїнського контролю» в Одесі з огляду на те, що тамтешня влада нібито підтримує проросійські акції та допомагає місцевим антиукраїнським організаціям, та ініціювати відповідне засідання відомства. Відтак Луценко дійшов висновку, що національні інтереси України пострали перед загрозою, оскільки держава «втрачає третє за величиною історичне місто за тим же сценарієм, що й Донбас». Не секрет, що сусідня держава-агресор має свої плани на «одне з найбільших міст Новоросії», отримання контролю над яким може не лише спричинити черговий масштабний конфлікт у придністровському регіоні, а й позбавити Україну доступу до Чорного моря – відчутніше за ті спроби організувати для нашої країни блокаду в Азовському морі, які вживаються зараз.

Друга хвиля еміграції мусульманського населення розпочалася після закінчення Кримської війни. У 1854-1855 рр. Кримський півострів був головним театром воєнних дій. Саме кримські татари стали тими, хто зазнав найбільших втрат від війни. З початком воєнних дій перервався продаж аграрної продукції старими каналами, що підірвало економіку Криму.

**ТЕТЯНА БИКОВА,
К.І.Н., НАУКОВИЙ
СПІВРОБІТНИК
ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ
НАН УКРАЇНИ**

Військові перевезення призвели до масової загибелі тяглової худоби, компенсація урядом майже не виплачувалася. За пару волів платили ціну одного, але скільки б волів не було взято у господаря, компенсація не могла перевищувати ціни двох голів. В основі царської політики була відверта національна дискримінація. Коли господарство входило у зону воєнних дій, то з подушної податі (яка приблизно дорівнювала 10 руб.) робилася деяка знижка. Для росіян вона дорівнювала сім рублів, а для татар – менше двох. Тобто збитки татарського господарства не компенсувалися. Можна казати, що збитки та розорення татарських господарств були кінцевою метою російських політиків.

На початку війни, восени 1854 р., військовий міністр видав наказ, в якому говорилося: «Імператор... звелів переселити від моря всіх мешканців магометанського віросповідання, що мешкають при березі, до внутрішніх губерній»¹. Виконати цей наказ влада не змогла внаслідок окупації Криму, але намір говорив сам за себе.

Цар Олександр II вважав переселення кримських татар «благополучним» явищем, яке звільняло півострів від «шкідливого населення». Тому царські чиновники отримали наказ не перешкоджати еміграції кримськотатарського насе-

ФАКТИ

Баччисарай в середині XIX століття

ДРУГА ХВИЛЯ ЕМІГРАЦІЇ

Таблиця 1

Повіт	Кількість сіл, охоплених еміграцією	Кількість повністю покинутих сіл	Кількість сіл, частково покинутих їхніми мешканцями	Кількість сіл, зайнятих переселенцями	Кількість сіл, які залишилися незаселеними
Сімферопольський	146	18	128	18	–
Феодосійський	67	14	53	14	–
Євпаторійський	196	39	157	39	–
Перекопський	320	278	–	31	247
Ялтинський	100	–	–	–	–
Всього за 1856-1866 рр.	826	349	338	102	247

лення. В 1856 р. з Санкт-Петербурга було надіслано циркуляр, згідно з яким місцевій владі наказувалося не перешкоджати ані явному, ані таємному переселенню татар до Туреччини². Пізніше генерал Е. Тотлебен засвідчив: «Його величність дозволив собі сказати, що не тільки непотрібно стримувати татар у переселенні, а розглядати цей випадок як надзвичайно сприятливий для звільнення від них краю»³. Це свідчення підтверджується й висловлюванням генерал-губернатора Г. Жуковського, який в одному зі своїх звітів за жовтень 1860 р. писав: «У засіданні Комітету по заселенню Криму, яке було у мене в будинку 20 серпня під моїм головуванням, дійсний статський радник Гернгросс, пояснюючи мету свого відрядження, між іншим сказав: «Государю Імператору незручно утримувати татар, і Його Величність вважає дивитися на виселення їх як на факт сприятливий, тому що вони нездатні до землеробства, розвиток і удоскона-

лювання якого в Криму дуже бажані»⁴.

Останньою краплею стали чутки, які з небаченою швидкістю прокотилися на півострові у 1860 р.: буцімто російський уряд прийняв рішення, за яким усіх кримських татар – як населення «шкідливе й некорисне» – масово переселятимуть до Оренбурзької губернії. Місцева адміністрація не намагалася спростувати такі чутки, натомість у розмовах прозоро натякала на те, що «все може бути». Це збільшило масштаби другої хвилі масової еміграції кримських татар.

Ось як описує свідок ці трагічні події: «У 1860 році степові татари піднялися й почали за безцінь розпродавати весь свій реманент і посіви. До татарських селищ, немов сарана, налітали охочі до легкої поживи й купували татарське майно за дарма. До портів Феодосійського, Ялтинського, Євпаторійського й Керченського потягнулися татарські мажари, навантажені різним непотребом, котрий потім, по приїзді, доводилося кидати

тету за кордон емігрувало 192 360 татар обох статей⁶. Потім з Перекопу пішли ногайці, які там кочували. Сучасник цих подій так описував від'їзд ногайців до Севастополя, де вони планували сісти на судна, що мали доставити їх до Туреччини: «Уходять наші татари. Йдуть та йдуть. Цілують землю, але все рівно йдуть»⁷.

Насправді емігрувало значно більше, ніж показували статистичні дані, адже багато татар ішли, не вимагаючи від уряду надання їм паспортів, тобто без реєстрації. Внаслідок цього населення Криму зменшилося майже наполовину, змінилася його національна структура. Як свідчив пізніше директор департаменту поліції Косоговський, «більше 2/3 татарського населення вже не існувало в Криму»⁸.

На початку 1863 р. у Криму числилося 103 тис. кримських татар (з них 56 563 особи чоловічої статі). Залишилося 687 покинутих татарських селищ, причому в 315 з них не було жодного мешканця⁹. Зокрема, у Перекопському повіті з 320 селищ знелюдніло 287.

Ось як описує очевидець те, що відбувалося тоді в Криму: «Спочатку самотні мандрівники, потім сім'ї, нарешті села і громади потягнулися в Туреччину, розпродаючи своє майно, кидаючи в степу і топлячи в морі те, що не знаходило того, хто б його купив. Еміграція зростала не щодня, а щогодини. Чим далі, тим більше втрачав Крим мешканців. До серпня (1860 р. – авт.) спорожніла більша частина Сімферопольського і Феодосійського повітів: залишилися тільки підсудні і взагалі ті, хто був причетний до справ»¹⁰. Ці свідчення підтверджують дані департаменту державного майна МВС щодо південних губерній. На квітень 1862 р. налічувалося «1 011 000 десятин вільної землі, що була придатна до заселення, з яких у Таврійській губернії – 627 тис. десятин»¹¹. Завдяки великій кількості вільної землі її ціна різко впала, і складала замість 20 руб. лише 3 руб. за десятину¹². Еміграція призвела до занепаду краю. Сучасник свідчив: «...степ після переселення став нагадувати пустелю, та ж сама доля загрожувала й гірській частині Кри-

му. Села знелюдніли, поля залишилися без обробки»¹³.

Як саме віддзеркалилася еміграція на заселеності кримських сіл, упродовж перших 10 років після Кримської війни, можна побачити з наступної таблиці¹⁴:

Залишені татарами землі були призначені царським урядом під заселення вихідцями з інших місцевостей Російської імперії...

- 1 Кримская АССР // Большая Советская Энциклопедия. – Т. 35. – М., 1937. – С. 308.
- 2 Левицкий Г. Переселение татар из Крыма в Турцию // Забвению не подлежит... (Из истории крымско-татарской государственности и Крыма). Научно-популярные очерки. – С. 147.
- 3 Тотлебен Э.И. О выселении татар из Крыма в 1860 г. // Русская старина. – Т. 78. – 1893. – Июнь. – С. 537.
- 4 Кырым фаджиасы. Сайлама эсерлер. (Трагедия Крыма. Избранные произведения): Из истории трагической судьбы крымскотатарского народа // Составители: Исмаил Асаноглу Керим, Мерьям Ахметкызы Озенбашлы. – Симферополь, 1997. – С. 54-55.
- 5 Див.: Никольский П.А. Крым от Крымского ханства до наших дней. – Симферополь, 1929. – С. 25.
- 6 Озенбашлы А. Роль царского правительства в эмиграции крымских татар // Забвению не подлежит... (Из истории крымско-татарской государственности и Крыма). Научно-популярные очерки. – С. 71.
- 7 Щербань Н. Переселение крымских татар // Забвению не подлежит... (Из истории крымско-татарской государственности и Крыма). Научно-популярные очерки. – С. 41.
- 8 Кырым фаджиасы... – С. 54.
- 9 Див.: Никольский П.А. Крым от Крымского ханства до наших дней. – С. 26.
- 10 Щербань Н. Вказана праця. – С. 38.
- 11 Бойко Я.В. Заселение Южной Украины. 1860-1890 гг. (Историко-экономическое исследование). – Черкассы, 1993. – С. 46.
- 12 Усов С.А. Историко-экономический очерк Крыма. – Симферополь, 1925. – С. 52.
- 13 Цит. за кн.: Усов С.А. Историко-экономический очерк Крыма. – С. 52.
- 14 Куртиев Р. Крымские татары: этническая история и традиционная культура. – Симферополь, 1998. – С. 70.

УКРАЇНА ЛІКУЄ КРИМСЬКУ МЕДИЦИНУ

ЯК ЦЕ БУЛО...

Фахівці з історії кримської медицини стверджують, що за довоєнний, майже двадцятилітній, радянський період кримської історії на теренах півострова були створені лише поодинокі медичні установи та заклади. Серед них можна назвати медичний інститут з його клінічною базою та обласну лікарню ім. Семашка. Проте навіть ці установи були значно розбудовані вже після передачі Кримської області Україні.

ПЕТРО ВОЛЬВАЧ

Кримський державний медичний університет ім. С. Георгієвського

Таблиця 1. Перелік об'єктів будівництва по Міністерству охорони здоров'я УРСР, на які виділяється ліміт для розробки проектно-кошторисної документації в 1955 році по Кримській області

Найменування та місцезнаходження об'єктів	Ліміт на 1955 р. в тис. крб.
Інфекційна лікарня в м. Керч (відбудова)	20
Дитяча лікарня в м. Керч -/-	20
Інфекційна лікарня в м. Сімферополь	50
Пологовий будинок в м. Сімферополь	15
Пологовий будинок в м. Євпаторія	20
Пологовий будинок в м. Феодосія	10
Туберкульозний дитячий санаторій в м. Керч	15
Дитячі ясла в м. Ялта	15
Дитячі ясла в м. Євпаторія	10
Дитячі ясла в м. Алушта	15
Всього	190

Таблиця 2. Перелік об'єктів будівництва по Міністерству охорони здоров'я УРСР, на які виділяється ліміт для розробки проектно-кошторисної документації в 1956 році по Кримській області

Найменування та місцезнаходження об'єктів	Ліміт на 1956 р. в тис. крб.
Пологовий будинок в м. Керч	40
Пологовий будинок у селищі Судак	20
Спальний корпус дитячого кістково-туберкульозного санаторію «Чайка» – м. Євпаторія	50
Спальний корпус бальнеологічної оздоровниці в м. Саки	20
Психоневрологічна лікарня в селищі Олександрівка	40
Дитяча лікарня в м. Феодосія	60
Всього	230

Таблиця 3. Перелік об'єктів будівництва по Міністерству охорони здоров'я УРСР на 1956 рік по Кримській області

Найменування та місцезнаходження об'єктів	Рік початку та закінчення будів-ва	Обсяг робіт на 1956 р. млн крб.
Інфекційна лікарня в м. Керч (відбудова)	1956-1957	1000
Дитяча лікарня в м. Керч -/-	1956-1958	1000
Інфекційна лікарня в м. Сімферополь	1956-1958	1000
Пологовий будинок в м. Сімферополь	1956-1957	900
Пологовий будинок в м. Євпаторія	1956-1957	700
Пологовий будинок в м. Феодосія	1956-1957	700
Туберкульозний дитячий санаторій в м. Керч	1956-1958	900
Дитячі ясла в м. Сімферополь	1956	860
Дитячі ясла в м. Ялта	1956	900
Дитячі ясла в м. Євпаторія	1956	900
Дитячі ясла в м. Алушта	1956-1957	500
Всього		9360

Перелік запланованих будівельних об'єктів соціальної сфери на 1955-1956 рр. вражає. Необхідно зазначити, що, розпочинаючи з 1920-х років і до передачі Кримської області до складу України, такі обсяги соціального будівництва у Криму впродовж 30-35 років і не планувалося здійснити

кладів майже 14 млн крб. По міністерству охорони здоров'я цією постановою передбачалося спрямувати на будівництво медичних закладів понад 6 млн крб. Крім того, народногосподарським планом на 1955 рік планувалося закінчення ще чотирьох перехідних об'єктів охорони здоров'я на суму 2,2 млн крб.

Державна планова комісія Ради міністрів УРСР, вивчивши хід виконання урядової Постанови № 1261 від 26 серпня 1954 року, піддала жорсткій критиці місцеву кримську владу за неприпустиме зволікання укладення проектно-кошторисної документації на будівництво цілої низки медичних, лікувальних та дитячих закладів як у Сімферополі, так і в інших містах: Керчі, Алушті, Ялті. Зі свого боку український уряд виділив необхідні ліміти міністерству охорони здоров'я України для передачі їх Кримському обласному управлінню охорони здоров'я. Лише на підготовку проектно-кошторисної документації для будівництва об'єктів соціальної сфери (лікарень, пологових будинків, амбулаторій, дитячих дошкільних закладів) уряд на 1955 рік виділив величезні кошти, понад 250 тис. крб.

У доповідній записці українському уряду та ЦК КПУ наголошувалося, що республіканські міністерства зволікають із виконанням планових об'єктів у господарствах Кримської області з будівництва лікувальних та дитячих закладів. Так, з виділених на ці цілі 13,8 млн крб. на 28 планових об'єктів було освоєно лише 685 тис. крб. на будівництво трьох дитячих садочків. Міністерство охорони здоров'я та Кримське обласне управління на десять планових об'єктів взагалі не підготувало технічну документацію. З 18 об'єктів, будівництво яких мали б забезпечити інші міністерства, лише один був забезпечений проектною документацією. Такий стиль роботи був притаманний всім чиновницьким конторам Російської Федерації.

Кримський облвиконком досить часто, за даними комісії, зловживав використанням виділених лімітів на проектування лікувальних та медичних об'єктів, витрачаючи кошти на інші цілі.

До проекту нової майбутньої урядової постанови комісія рекомендувала включити кілька важливих пунктів, які докорінно змінювали ситуацію з виготовленням проектно-технічної документації на лікувальні, медичні та дитячі об'єкти. Відповідні міністерства уряд зобов'язував упродовж 1955 року виготовити проектну документацію на всі будівельні об'єкти у повному обсязі та включити їх до плану капітальних робіт на 1955-1956 рр.

Українським урядом вперше за всі повоєнні роки було поставлене завдання вже з літа 1955 року збільшити кількість медичних ліжок у кримських містах до 100, а кількість медичного персоналу – на 30 одиниць за рахунок республіки. Перед Кримським облвиконкомом було поставлено завдання уже в першому півріччі 1955 року забезпечити фінансування збільшення медичних ліжок. Додатково до проекту урядової постанови український уряд звернувся з клопотанням до союзного уряду про те, щоб він зобов'язав міністерства охорони здоров'я та шляхів сполучення не пізніше 1 травня 1955 року виділити додаткові ліміти на виготовлення технічної документації для будівництва у 1956 році лікарських установ та дитячих садочків, запланованих на 1955-1956 рр. та включити їх у державний план.

Перелік запланованих будівельних об'єктів соціальної сфери на 1955-1956 рр. вражає. Необхідно зазначити, що, розпочинаючи з 1920-х років і до передачі Кримської області до складу України, такі обсяги соціального будівництва у Криму впродовж 30-35 років і не планувалося здійснити.

Краще про грандіозні плани України у відродженні кримської медицини та іншої соціальної сфери буде свідчити перелік запланованих об'єктів (див. табл. 1, 2, 3).

Як показало подальше життя, майже всі плани перших років відродження Криму в Україні у відродженні кримської медицини були реалізовані. Таким чином, завдяки Україні та українському народу Крим до 2014 року був одним із найпотужніших регіонів з розвитку медицини, лікарських установ та соціальної сфери.

ПІД ПРАПОРОМ «МАТЕЛОТУ»

Мирослав Мамчак (нар. 1952 р. в Івано-Франківській області) – давній друг нашої газети, військовий моряк, людина, яка долучилася до створення ВМС України, виходу газети «Флот України» та очолила ТРК «Бриз». Автор чотирнадцяти історичних книжок і збірок поезій. Дипломант цьогорічного конкурсу "Мателот". Пропонуємо увазі читачів два оповідання автора, які брали участь у конкурсі.

УКРАЇНСЬКА «АВРОРА»

У Військово-Морських силах України готуються до історичної події – до складу національного флоту вводимо ракетний крейсер «Україна». Крейсер – гордість командувача ВМС, гордість молодого українського флоту і українських корабелів. Командувач ВМС Михайло Єжель каже, що введення крейсера до складу флоту – його лебедина пісня. Ми всі були впевнені, що наявність нашого крейсера, однотипного з російською «Москвою», не лише вирівняє баланс сил у Севастополі, а й значно стабілізує громадсько-політичну ситуацію в

МОРСЬКІ БУВАЛЬЩИНИ

ФОТО З ВІСЬКОВІХ АРХІВІВ

регіоні. А ще підніме престиж ВМС України у світі. Подія визначна і для держави, тому на підйомі Державного прапора на ракетному крейсері «Україна» буде присутнім сам Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України – Президент України Леонід Данилович Кучма.

Настав день урочистостей. Позаду передсвяткова метушня. Узгоджено всі організаційні питання з суднобудівним заводом у Миколаєві. На крейсер приїхало багато гостей, повно журналістів центральних і місцевих засобів масової інформації. Чекаємо на Президента.

А ось на пристань підїхав і гарант з генералами. Оглядають величний і грізний красень-корабель. Верховного Головнокомандувача і міністра оборони Олександра Кузьмука на пристані зустрічає юрба корабелів. Леонід Данилович піднімається на борт корабля. Почесна варта віддає рапорт Верховному Головнокомандувачу. Під

звуки Державного гімну Державний прапор піднімається на гафель. Командувач ВМС адмірал Михайло Єжель передає Міністру оборони Олександру Кузьмуку, а той – Президенту України на збереження Військово-морський прапор, який має бути піднятий на крейсері через шість місяців перед першим його виходом в море на ході випробовування. Слово надається Президенту:

– Шановні моряки! – весело почав Президент. Щиро вітаю вас з підняттям Державного прапора на цьому красивому крейсері «Аврора»...

Всі від несподівано почутого принишкли. Замовк і Президент. Трохи подумавши над тим, що сказав, продовжив про збереження традицій флоту.

– Раз Кучма назвав «Україну» «Авророю» тож буде наш крейсер стояти як «Аврора» біля пристані. Поки не заржавіє, – почув я серед групи київських журналістів.

Так і сталося. Військово-морський прапор на крейсері так і не підняли, будівництво не завершили, в море крейсер не вийшов. З крейсера зняли екіпаж. Через місяць заговорили про його невідповідність нашій військовій доктрині і оборонній політиці. Попри протести суднобудівників, взяли його продавати, велику частину технічних засобів подарували на ремонт «Москви». Назву «Україна» з крейсера зняли і стоїть він без назви, без роду і племені, без толку для оборони і флоту вже третє десятиліття поспіль, стоїть біля заводської пристані як «Аврора» української морської безпорадності. І безвідповідальності.

КУПАННЯ

Похід завершується. Позаду Середземне море і міжнародні навчання. Рановранці «Славутич» вийшов на Севастопольський рейд. Неділя. Кримське літо. Сон-

це вже зранку припікає дорбаче. Повний штиль. У Севастополі святкують День російського флоту. Зайти в базу можна лише після обіду. Стали в дрейф під Балаклавою і жаримося на сонці.

До командира походу підійшов флагманський механік бригади:

– Пане командире! Чи не організувати нам купання, погода-то яка. Дайте дозвіл, хай народ трохи освіжиться, все рівно до обіду стояти.

– А що, можна. Передай «добро» командирі корабля, хай організує. По статуту!

Радісний механік помчав до командира.

Щойно по корабельній трансляції прозвучала команда «Команді приготуватися до купання!», бачу в ілюмінатор, як струнке тіло механіка з високого борту «Славутича» дугою майнуло в повітрі і плюхнулося у воду. Механік, хизуючись своєю першістю, позірно поплив убік від корабля. Та поплив, не розраховувавши сили. Повертаючись назад, морська течія почала зносити його мимо корабля в бік моря. Догребти до рятівного борту корабля механік, розтрачаючи сили в боротьбі з течією, вже не міг.

– Ей, там, на борту, – чую в ілюмінаторі, – крут! Киньте круг! Крутгтг...

На кораблі всі перевдягаються, невдачу чують лише ті, в кого віддраений ілюмінатор. А механіка швидко зносить усе далі від корабля. Далі чую з ілюмінатора, як механік, витрачаючи вже останні сили, почав перераховувати всі коліна колінвала і клапани в головних двигунах.

– Людина за бортом! Шлюпку за борт! Шлюпочній команді в шлюпку! Трап за борт! – корабельна радіомережа рознесла по кораблю тривожний наказ комбрига.

Вигітаю на верхню палубу. Мене випередив командир походу. Майнув на бак і, як олімпійський чемпіон, метнув у бік незадачливого плавця рятівний круг. Докинув. Механік ще двічі змахнув руками, захопив рятівний круг і завмер на ньому.

Шлюпку спустили за борт швидко. В неї горохом посипався шлюпочний розрахунок матросів. Дружно змахнувши веслами, шлюпка взяла курс до механіка, якого вже течія віднесла від корабля на добрих кабельтових два.

Командир походу стоїть біля самого гюйсштока і спостерігає за рятувальною операцією.

– Зараз подивимось, який наш механік моряк, – розмірковує вголос. – Боронь Боже, полізе в шлюпку, а не подасть спершу круг. Пощади не буде!

Дивимось і ми. Механік насамперед подав гребцям рятувальний круг, а затим свою руку і матроси дружно втягли його в шлюпку.

– Моряк! Справжній моряк – наш механік, – задоволено сказав комбриг. – Хоч і мудака, але моряк справжній!

Коли механік на борту корабля винувато підійшов до комбрига, той суворо йому прорік:

– Механік! Наперед тобі купатися лише у ванні і то під наглядом жінки! Зрозумів?

І командир корабля:

– Все! Купання закінчили.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

«СПИ, АРМЯНСЬКИЙ МОЙ БЕДНИЙ, ГРЯЗНИЙ, БАЮШКИ-БАЮ...»

«Голова Криму» Сергій Аксьонов під час зустрічі з трудовим колективом хімічного заводу «Кримський титан» заявив, що на північ Криму задля

стабільного водопостачання населених пунктів і підприємств перекидатиметься вода з Тайганського водосховища, розташованого у Білогірському районі. Проте, за даними російських екологів, Тайганське водосховище висохло повністю, а Білогірське – заповнене на третину. Про проект «кримської влади», що розверне воду зі сходу Криму на північ, – у матеріалі нашого кореспондента.

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета. Виходить із 31 грудня 1992 року. Свідоцтво про реєстрацію КВ №12042-913/ПР від 30.11.2006 р.

Засновники

Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець
Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ШЕКУН

Головний редактор
Віктор Мерзвинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не завжди поділяє
думки авторів публікацій,
відповідальність за достовірність
фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються
і не повертаються.
Редакція залишає за собою
право скорочувати публікації
і виправляти мову.

Зміст газети поширюється
на умовах ліцензії СС ВУ 3.0,
якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету

Передплатна ціна на 2018 р.:
на 6 місяців – 153,56 грн.
на рік – 304,52 грн.

У передплатній ціні враховано
вартість доставки до вашої
поштової скриньки і вартість
оформлення абонементу.

Передплатний індекс

90269
Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

